

209. IV. Etsi natura divina dici possit incarnata, scilicet in Verbo; inde tamen non inferes: etiam dici posse *passam, mortuam* esse; nam esse incarnatam, nihil importat aliud, quam esse unitam carni; at huic vere unita est, saltem mediate, mediante personalitate Verbi; nec per hoc mutationem subiit; subiisset autem, si vere dici posset *passa, mortua, etc.* Unde nec divinitas debet dici *passa*, ut volebant Eutychniani; nec solus homo, ut volebat Nestorius; sed Christus est passus et mortuus, non quidem secundum formam aut naturam Dei; sed secundum formam aut naturam humanam; quia actiones suppositorum sunt.

ARTICULUS III.

S. CYRILLUM ALEXANDRINUM, CIRCA NATURARUM IN CHRISTO DIFFERENTIAM, ORTHODOXE SENSISSE, NEC FAVISSE EUTYCHIANIS OSTENDITUR.

S. CYRILLUM suum esse, unanimi voce prædicabant, quotquot erant Eutychnianismi sectæ: illum Eutychnianismi reum scriptores heterodoxi quidam recenter insimulant, ac probare conantur adductis et congestis illius ex Libris sententiis; ut operæ pretium sit, in genuinam hujus S. Patris mentem, de fide tam egregie meriti, studiose inquirere. Quare contra singulos

210. Dico. S. CYRILLUS Alexandrinus quoad dogma de duarum in Christo naturarum differentia prorsus orthodoxe sensit, omnique Eutychnianismi labe ac suspicione purus est.

Prob. clarissimis S. CYRILLI sententiis: 1º. S. P. in L. 1. contra Nestorium, hujus impietatem arguens, quod Dei genitricem appellari B. Virginem nollet, longa oratione contendit: etsi Divinitas ipsa ortum ex Maria non acceperit, ita ut existendi ab ea initium faceret, Deum tamen Verbum, qui ante omnia secula ex æterno Patre natus est, novissime vere secundum carnem esse genitum; nitide simul utramque in Christo naturam integram, impermixtam, inconfusam, exprimit (opp. t. 6. p. 9. E.): Deus est revera Christus, et unus, ac solus Dei et Patris, non divisus in hominem seorsim et similiter in Deum; sed idem existens et ex Deo Patre Verbum, et ex muliere homo nostri similis. Quibus tum naturas in Christo differentes inesse, nec tamen divisas; tum ex duabus unam non existere compositam, uti ex anima et corpore fit homo, docet; nam et manere duas naturas asserit, quæ utrique generationi respondent; et eundem Christum non minus Deum esse, quam hominem nostri similem: quod falsum esset, si una constaret ex duabus composita natura et essentia. Nam totum ab unaquaque parte reipsa differt et essentia; nec ambo inter se nomine et definitione conveniunt. Non enim homo est anima, nec animæ definitio homini tribuitur, nec appellatio in recto, sed vel in obliquo, habens animam; vel denominative aut adjective, animatus: at Christus non solum habens Deum, aut Divinus, sed proprie Deus: similiter nec habens tantum hominem, vel humanus; sed homo dicitur.

2º. L. 2. cont. Nestor. (ibid. p. 51. D.): Ergo unum confitere, naturas non dividens; sed ita, ut scias interim ac sentias, aliam esse carnis rationem:

aliam divinitatis soli ipsi, Christo, convenientem. Non enim carnem ipsam Verbi divinitatem esse factam dicimus; sed divinam potius, tanquam ipsius propriam. Quibus aperte naturas duas a se invicem distinctas, sed non divisas affirmat, ac sine confusione, vel conversione unitas in compositionem unius hypostasis vel personæ; hoc enim significat vocabulum ὁ εἷς, unus. Deinde passim in libris contra Nestorium, et aliis, unum esse Christum ac Dei filium prædicat, qui sit utrumque, Deus et homo; hoc autem nullo modo convenit in unum aliquem, cujus tertia quædam natura sit, ex duabus illis, unde constat et componitur, velut partibus conflata. Sed expressius

3º. In epist. ad Nestorium, quæ incipit, *Intelligo*, approbata in Concilio Ephesino (opp. t. 5. part. 2ª. sect. 2ª. p. 23. B.): *Asserimus, ait, Verbum unita sibi secundum hypostasin carne animata rationali anima, inexplicabili modo hominem factum: et quamvis naturæ sint diversæ, vera tamen unione coeuntes, unum nobis Christum et filium effecerunt: non quod naturarum differentia propter unionem sublata sit; verum quod divinitas et humanitas secreta quadam ineffabilique conjunctione in una persona unum nobis Jesum Christum et filium constituerint. Et*

4º. In epist. ad Joannem Antiochenum, fidem suam uberius, accuratiusque declarans CYRILLUS (ibid. p. 107. C.): *Deum, inquit, immutabilem, et qui alter fieri non potest natura sua, factum hominis filium, unum deinceps intelligi cum carne propria, et e caelo dici descendisse. Sed et hominem appellari de caelo; qui perfectus in divinitate: et idem in humanitate sit perfectus, et in una intelligatur esse persona. Unus est enim Dominus Jesus Christus; tametsi non sit ignota naturarum differentia. Hæc, inquam, CYRILLUS in ea epistola, quæ in Chalcedonensi Synodo præsertim approbata est, et in fidei regulam adscita: et quoniam ab Orientalibus recepta est, ac velut conciliatrix quædam fuit pacis et concordie, tanto majorem auctoritatem habet, et ex ea mens S. CYRILLI clarius et certius dignoscitur.*

His allatis similia plane in aliis CYRILLI scriptis occurrunt; in Commonitorio ad Eulogium (ibid. p. 133. A.), ubi dicit, errare Nestorium, non dicendo duas naturas, sed earum negando unionem substantialem. In ep. ad Valerianum (ib. p. 160.) et in duabus ad Successum epistolis.

Conf. S. CYRILLUS cum JOANNE ANTIOCHENO, et Orientalibus in eandem convenit expositionem fidei, quam ab illis oblatam admisit, et contra ejus obtractatores defendit; at Orientales nullo modo suspecti unquam erant de Eutychnianismo, quin, ut dictum, aliquando ante pacem, CYRILLUM suspectum habebant, quod naturam humanam non perfectam cum Apollinari ipsis videretur adstruere in Christo, ut constat ex Sect. præc.; ergo dum eandem cum Orientalibus expositionem fidei est amplexus et professus, satis et luculenter ab omni se Eutychnianismi suspicione purgavit.

211. Obj. I. S. CYRILLUS in ep. 1. ad Successum scribit (opp. t. 6. part. 2ª. sect. 2ª. p. 137. D.): *Post unionem naturas, alteram ab altera, non dividimus; neque in duos filios unum illum impartibilemque secamus; sed unum asserimus filium, ut et SS. Patres dixerunt, unam naturam Dei Verbi incarnatam; ergo post unionem non nisi unicam in Christo naturam*

agnovit. Idem vero quoad unam naturam incarnatam repetit S. CYRILLUS, ATHANASIVM citans in L. ad Reginas (opp. t. 5. part. 3^a. sect. 3^a. p. 48. A.).

R. N. Cons. Non enim S. Pater dixit, unam esse naturam Christi; sed unam naturam Verbi incarnatam: quod verissimum est, quia sola natura divina, in Verbo subsistens, incarnata est; et sensus dicti Cyrilliani est: naturam divinam Verbi unitam esse substantialiter humanitati in personalitate Verbi; et per hanc unionem substantialem duas illas naturas coire in unam personam, unum Christum, qui simul est Deus et homo. Ita enim S. CYRILLUS ipse declarat, illum, non alium, esse hujus tum suæ, tum aliorum Patrum sententiæ sensum, in commonitorio ad Eulogium (ibid. p. 133. A.): *Licet duas naturas esse dicat (Nestorius), carnis et Verbi Dei differentiam significans; est enim alia Verbi, alia carnis natura: attamen unionem una nobiscum non confitetur; nos enim illas adunantes, unum Christum, unum eundem filium, unum Dominum confitemur; et unam postremo Dei naturam incarnatam dicimus.* Sed et ep. 2. ad Successum (ibid. p. 143. E.) ita se purgat. *Si dicentes unam Verbi naturam, tacuissimus, ac minime adjunxissemus incarnatam, excluso propemodum dispensationis mysterio; esset fortassis illorum oratio non inepta, dum interrogare se simulant: ubinam est in humanitate perfectio, persona? quomodo subsistit illa nostra essentia? Sed quia et illa in humanitate perfectio, et essentia nostræ declaratio est, dum dicimus incarnatam; desinant baculo niti arundineo.*

Hinc liquet, studiose S. CYRILLUM, nec alia de causa ita locutum, quam ut Nestorii se perfidiæ opponeret, vitaretque subdolum illius unionem, quæ verbotenus uniebat naturas duas; re autem ipsa disjunctas, ac seorsim subsistentes habebat, non substantiali unitas nexu; sed morali. Quare ut ostenderet, illam naturarum in Christo conjunctionem esse substantialem contra Nestorium, ac *divisionis expertem*, Verbi unam naturam incarnatam dixit; h. e. naturam divinam ut subsistentem in personalitate Verbi.

Singula hactenus dicta ex Syn. gen. V. amplius elucidantur, dum Can. 8. sancit (Lab. t. 5. p. 574.): *Si quis unam naturam Verbi incarnatam dicens, non sic ea excipit, sicut Patres docuerunt: quod ex natura divina et humana, unionem secundum subsistentiam facta, unus Christus effectus est... anathema sit.* Ubi dum dicit: sicut Patres docuerunt, declarat, quo sensu dictum illud S. CYRILLUS acceperit.

212. Inst. 1. In L. ad Reginas cit. hæc: unam Verbi naturam incarnatam, sic intelligit, ut in Christo post unionem duas naturas neget; ergo.

R. D. A. Ut duas naturas in Christo neget simpliciter et absolute N. in sensu Nestorii: duas naturas accidentaliter solum unitas, sicque quoad rem divisas, et subsistentes C. En textum ipsum: *Agnoscamus illum Dei Filium, Deum esse secundum spiritum; filium autem hominis secundum carnem; en duas naturas asserentem integras, inconfusas: non duas naturas, unam adorandam, alteram non adorandam; en rejicit duas naturas in sensu Nestorii; scilicet ob unionem solum moralem et accidentalem reipsa divisas et seorsim subsistentes, ut proinde sola divina esset adoranda, non humana: sed unam naturam Verbi incarnatam, quæ simul cum ejus carne una adoratione adoratur; h. e. naturam Verbi se agnoscere incarnatam, sive*

substantialiter unitam humanitati in, vel mediante personalitate Verbi, quæ propter unionem simul cum ejus humanitate una adoratione adoratur; cum utraque natura in eadem divina persona subsistat. Unde pergit: *Neque duos rursum filios, alterum verum adorandumque, nempe Filium Dei; alterum ex Maria, hominem non adorandum; sed per gratiam perinde, ac cæteri homines cooptatum; uti sequebatur ex principio Nestorii.*

Igitur duas naturas solum in perverso Nestorii sensu rejicit; contra vero unam naturam Verbi incarnatam ponit, ut ostenderet, hanc esse substantialiter unitam humanitati in una personalitate Verbi; sicque unum esse Filium, unum adorandum.

213. Inst. 2. S. CYRILLUS naturas in Christo post unionem sola ratione vel cogitatione distingui ait; ergo supponit, ex duabus factam esse realiter unam. Prob. A. Nam epist. 2. ad Successum (opp. t. 5. part. 2^a. sect. 2^a. p. 143. B.) ait, illos (Nestorianos) ignorare, quæcumque non sola mentis consideratione distingui solent, ea prorsus etiam in diversitatem distinctam, omnifariam ac privatim a se mutuo segregari; unde infertur: ergo S. CYRILLO illa sunt diversa, et separantur a se mutuo, quæ non sola ratione, vel cogitatione distinguuntur. Atqui naturæ in Christo a se divisæ, vel separate non sunt, sed unitæ; ergo sola ratione jam distinguuntur.

R. N. A. Ad prob. Dico per τὸ *distingui*, quod Latinus CYRILLUS interpretatur posuit, debere intelligi *dividi*, et S. CYRILLUM duas post unionem naturas sola ratione, vel cogitatione divisas dicere, quasi a se mutuo separatas. Evincitur id 1°. ex ipso, quod ad declarandum subdit, exemplo; scilicet animæ rationalis et corporis: at inter corpus et animam realem intercedere distinctionem, nemo dubitat; licet, quamdiu homo vivit nec divisa, nec separata sint.

2°. Græcum verbum διαίρεσις, unde διαίρεσις, ubi ubi S. CYRILLUS contra Nestorium agit, pro *divisione, separatione* sumit, et semper alias in hac controversia, ut allatis textibus demonstrat PETAV. Theol. Dog. de Incarn. L. 6. c. 9.

3°. Ex scopo S. CYRILLI, et subjecta controversia; quia enim Nestorius, contra quem, et cujus occasione scripsit hæc, profitebatur ἀδιαίρετον, indivisum in duos Christos aut filios, sed unum asserebat, conjunctione morali, non substantiali, vera et propria unionem, quæ unum per se efficeret; ex adverso pugnans CYRILLUS contendeat, stante unione solum morali, neque *divisionem* impediri, neque duos Christos, aut filios; et propugnans simul dogma Catholicum, invicte ostendebat, non esse *divisioni* locum in illo, cum substantiali unione naturæ ambæ in una personalitate Verbi conjungerentur; æque parum, quam in homine vivente corpus et anima dici divisa possint; quod erat CYRILLI exemplum. Hinc liquet 1. S. CYRILLUM græcum διαίρεσις, quo utitur, non potuisse non sumere pro *dividere*. 2. Male Latinum S. CYRILLI interpretem pro *dividi*, ut debuisset ponere, posuisse *distingui*.

214. Obj. II. Idem CYRILLUS epist. ad Acacium (ibid. p. 115. D.): *Afferimus, inquit, dum ea, ex quibus constat unus, et solus Filius, ac Dominus Jesus Christus, cogitando versamus, duas unitas esse naturas: post unionem*

vero, tanquam sublata jam sectione in duo, unam esse credimus filii naturam, ut unus, sed hominis facti, et incarnati; ergo.

R. D. A. Unam esse filii naturam, ad excludendam naturarum divisionem C. ad adstruendam naturam unam simpliciter et absolute N. Eodem sensu dixit hic unam naturam Filii incarnati, quo supra unam naturam Verbi incarnatam; ad excludendam in Christo divisionem naturarum post unionem. Unde hujus quidem loci hic genuinus sensus est; ante unionem antecessit illa sectio, vel divisio naturarum: non utique re; quia natura humana reipsa non fuit, antequam uniretur; ergo ratione, vel cogitatione præcessit; sicut etiam in divinis Pater est Filio prior origine; hinc ait, *cogitando versamus*. At post unionem negat dividi naturas, scilicet eo modo, quo intendebat Nestorius; quod natura Verbi, utpote *incarnati*, sit unita substantialiter humanitati, et jam ambæ coeant in unam personam Verbi, ut dividi non amplius possint.

215. Obj. III. L. de recta fide, humanitatem tradit assumptam esse in unam deitatis naturam; ergo unio ex mente CYRILLI facta fuit non tantum in unitatem personæ, sed etiam naturæ.

R. N. A. Sed hoc dixit (opp. t. 5. part. 2^a. sect. 3^a. p. 63. B.): *Jesum Christum assumptum esse in unam illam deitatis naturam*; quod verum est: Christus enim non solam humanam naturam significat; sed Verbum ipsum cum ea copulatum, et utramque simul naturam exprimit. Nimirum eo loco probare studet CYRILLUS, Christum non esse nudum hominem, sed Deum: atque hoc ex illis Apostoli verbis adstruit. 1. Cor. 8. v. 6. *Nobis unus Deus, Pater, ex quo omnia, et nos in illum; et unus Dominus Jesus Christus, per quem omnia, et nos per ipsum*; hic enim Christus una cum Deo Patre in unam deitatis appellationem ac naturam assumitur, ex quo Deus ipse monstratur, sicque ratiocinatur CYRILLUS: *Si solum unus est Deus; nec est alter præter ipsum; assumitur autem in unam illam deitatis naturam Jesus Christus, per quem omnia: consequens est, hunc esse Deum, qui consubstantialis Patri secundum divinitatem intelligitur etiam, quando appellatus est Jesus Christus*.

Hinc evidens est, id, quod CYRILLUS dixit, Jesum Christum assumptum esse in unam divinitatis naturam, hunc habere sensum: annumeratum esse Christum Deo Patri, ac perinde Deum esse nominatum, et ei attributam divinitatis naturam, quod idem valet, atque usitatum illud postea: *unum esse Christum de Trinitate, vel unam personam*.

SECTIO III.

DE GEMINA CHRISTI VOLUNTATE ET DUPLICI OPERATIONE.

Affinis hæc controversia superiori est, cum eaque connexa; unde merito hic jam illam pertractandam duximus. Occasionem controversiæ hujus Monothetæ, Eutychnismi quædam relicta portio, dederunt: dum, damnato jam Eutychnismo, duas quidem in Christo naturas utcumque externe professi, non nisi unam in Christo voluntatem, et operationem pariter solum unam asserebant; sicque naturam humanam in Christo non integram, nec perfectam. Unde 1°. *Monothelismi historiam* dabimus. 2°. In quo *hæresis Monothetarum sita fuerit*, inquiremus. 3°. *Stabiliemus dogma Catholicum*. 4°. *Monothelismi labe, omnique mala œconomia et culpa Honorium I. fuisse immunem ostendemus*.

ARTICULUS I.

MONOTHELISMI SYNOPSIS HISTORICA.

§. I.

Origo.

216. Prima hujus hæresis incunabula in anno Christi 630. figimus: quod circa id temporis in flammis erumpere cœperit; licet jam prius sub cinere glisceret, et occultis *Athanasii* Jacobitarum Patriarchæ, *Sergii* Constantinopolitani, *Theodori* Pharanitani Episcopi consiliis foveretur. Res ita habuit, teste THEOPHANE in miscell. et CEDRENO. Cum Heraclius imperator, confecto bello Persico, Hierapoli consisteret anno imperii 20., qui juxta annales Græcorum erat Christi 630., *Athanasio*, Syro genere et Patriarchæ Jacobitarum (qui sectæ Eutychniæ portio, et *Jacobitarum* nomine, quam tunc in viso Eutychnianorum nomine, appellari malebant), Antiochenum Patriarchatum promittebat, si Chalcedonensi Synodo, duas in Christo naturas decernerenti, subscriberet. *Athanasius* in Imperatoris vota sine mora ivit, sed astute simul quæstionem Cæsari movit de voluntate et actione Christi; duplicem credere oporteret, an unicam? Ad quam hæsitans Imperator *Sergium* Constantinopolitanum, teste Syn. VI. Act. 13., qui et ipse Syrus genere, et Jacobitis ortus parentibus, ejusdemque cum *Athanasio* hæresis fuit socius, per litteras consuluit, qui respondit, non nisi unicam in Christo voluntatem, actionemque dici posse.

Anno 633. *Cyrus* Alexandrinorum Patriarcha, communicatis cum *Theodoro*, Pharanis Episcopo consiliis, unius voluntatis ac operationis dogma publice proposuit, et coacta in Synodo novem capita cum totidem anathe-